

ԲՈՒԿՆՈՐԳԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ (Կանխիկ լճարելի)

ԼԵՏԱՐԻ

ፊኩኩ 21

1919 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 24 ԴՆ.

(Ը. Տ. 1919 Դեկտեմբեր 11)

ՊԱՅՐԱՆՆԵՐ

Խմբագրութիւնը եթէ հարկ համարի, հաստատելով և կամ մասնավոր միայն կը հրատարակէ իրեն զրկուած գրութիւնները: Պարտաւոր չէ վերագրաձունել չհրատարակուած ձեռագիրները:

Ծանուցումներ կընդունուին հայերէս և ֆրանսերէն լեզուով:
Ծանուցման 1 միջակ գիրը 2 սանդիմ կարժէ. ՝ գլխադիրը 4 սանդիմ:

Les annonces en français et en arménien sont reçues au bureau de la
Rédaction : Place Alexandre-Labadié, 17

የበቃ ሀ.ኤ. ጥ. ሀ. ህ በ ኩ ፀ ት ኩ ኤ.

Քաղաքական կացութիւնը. — Եւրոպայի Հայոց թեմական առաջնորդութիւնը. — Արիւնտա Տանքուն մէջ. — Կոշ Մարտեղի Հայ գաղութին. — Հայաստանը Կիւնստի մէջ. — Իստանբուլի կովկասեան Հանրապետութիւնները. — Սկեռիկեան Ծրարկոյթը եւ Վէրապի գաշնագիրը. — Միջ դրամատան մը հիմնարկութիւնը Երեսնի մէջ. — Փոքրիկ գաղութի մը օրինակելի զոհաբերութիւնը. — Էպիպոլոսիւնը Թիւրքիայի հետ. — Կիլիկիանէ լուրեր. — Դամասկ Սիրիակէն Հայկալ. — Le Monde Libre. — Ծանուցումներ:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԿԱՅՈՒԹՒՆԵՐ

Այս ժամանակ մեծ քաղաքներ

Կ. Երմայէն Որհեհեան կնճխար,
 Երբ ծելի թնճա կը որ թունաւոր օճի
 վրայէն պլլում ի կը մնար գիւտնա
 զիւր թնճա պարտնոյն, պիտի զըր
 ի սեղանի վրայ:

Թիւրքական հարցը այս մէկ քա
նի շարժումայ միջոցին աւելի մեծ
ճանադարհ կտրած է քան զինադա-
շարհի մէկ տարի աւտոյթեան:

Անգղիոս և Ֆրանսոս յուստնատ Ամե-
րիկայի առժամայն մեկուսացումէն,
որոշած կերելին առանց անոր խզ-
կարգադրել թիւիւքիաի ընդդիր լուն-
վար ամսին մէջ, թիւիւս այս վճիռը
զգաւագինէ ամերիկեան ներակոյտը
որպէսդի ան փութայ վաւերացնել
յունիս 28ի գաշնադիրը և Ազգերու
ընկերակցութիւնը որու հեղինակը
եղաւ Ամերիկայի մարզարէաշունչ
նախագահը՝ նորադոյն ուղտաշկան
զաղափարներու առաքեալ Ռիթըն

Այս փութացումը անհամեմատ պիտի բարձրեք քաղաքական ներկայի ձգտեալ վիճակը և պիտի յիշաբանենք զառի արդար լուծումը, որոշափով համաձայն մեր ցանկալիքին, ներսն:

Լյուս ճօրճ այս վերջին օրեր քա-
նիցս բանաձևեց թիւրքական հօրը
իր քաղաքակոն ճառերու մէջ, զի.

անաղ խոսկան՝ մանուածագաւ ար
վերապահ՝ դարձաւ քնիւրով:

Յտանենայն զէպոս թիւրքիւս պիտի
կրէ ճակատադրակոն պատուհասու
մը որ թէև համապատասխան չըլ
լայ իր զործած ամադդի սճիրնեբու
տհաւորութեան և սակայն այդ վճռա
կան անդամահատութիւնն իսկ բա
ւական պիտի չլլայ զայն տկարացը
նեբու և թունաթափելու :

Բնականաբար Թիւրքիաի ասոր
բալուժումէն առաջին օգտուողներէ
մէկը պիտի ըլլայ նաև Հայաստանը:

Հարկ է հաւատալ որ արդի Հայաստանի Հանրապետութիւնը իբր կօրիզ պիտի ընդունուի Գ.աշխարհից ներքէն, անոր շուրջ բոլորելու համար հայկական նահանգներէն մաս մը. այս սահմանազմումն է խնդրականը և աւարտածը ու Ս.Ս.Ս.Ս.ի կողմէն ձգձգումն ալ ընտանադար տեղի կը կնճռէ պահել:

Ուրախ եմ լինել տանգետ, ոչ մեկ նրա
պատասխանը կամ անհպատակ երեցող
հանգամանք չպետք է կորսնցնեմ մեր
պաշտպաններ և մեզ միջև սխալ քայլ
լերու։

Մեր բարեկամական զղացումն
բու հաաստիքը ընծայելով հան-
դերձ Դաշնակիցներուն, կրնանք կո-
րովի կերպով, մինչև վերջին լսպէն,
պահանջի մեր անխախտ իրաւունքը
Եւ սակայն ինչ որ ալ ըլլան կազմ
ւելիք անկախ Հայաստանի սահման
ները, չվհաստիք երբէք Բու է որ
մեր ազգային բայնը, ոտքի կոխան
մը ունենանք և մենք մեր տէրերը
գառնանք:

Մեր ցոյց տալիք քաղաքական
առաքելութիւններէն կախում է
Հայաստանի բարգաւաճումը և մա
նաւանդ ընդլայնումը մեր պատմա
կան և իրաւական սահմաններու մէջ

Մինչ արդ պէտք չէ անդործ ա
լով սպասողական վիճակի մէջ մնալ
կրկնապատկենք սեր ջանքերը քա
ղաքական ու տնտեսական մարզերու
մէջ. քաղաքական՝ որպէսզի մեկ
չատի չծաղրը աւելի ծանրանայ դէ

պի մեզ, անտեսական՝ որպէսզի հայ
ժողովուրդը ապրի և գործէ, հայ բա-
նակը պահանայ և պահպանէ մեր ան-
կախութեան ժառմնացումը՝ հայաս-
տանի հանրապետութիւնը, որուն
կը պարտինք ի սպաս զնեղ ամէնքս
մեր հաւատքը, մեր սիրտը, մեր
բացուկը և մեր զբոմը:

Քաղաքական իրադարձութիւնները ցոյց կուտան որ Հայ Հանրապետութիւնը իրր առանցք պիտի ծառայէ մեր անկախութեան. ուրիշն պէտք է ջանանք, առանց ջլատելու մեր ներքին ոյժերը, զոյն ցօրացնել, բարձրացնել և իբր անառարկելի փաստ ներկայացնել մեր ամբողջական և տեական անկախութեան:

Թ. ԵՂԻՇԷ

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՀԱՅՈՑ

ԹԵՄԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆՈՐ ԴՈՒԹԻՒՆԸ

Պօլսոյ թերթերին մէջ կարգացի
որ Պատարիարքարանը իմանալով Եւ-
րոպոյ Հայոց առաջնորդական ա-
թաթի թափար լինելը՝ առաջարկա-
ծ պէհափառ կաթուղիկստին նշանա-
կել Գեր. Դանդ. Եպիսկ. Դուրեանը
որպէս յաջորդ հանգուցեալ Գէորգ
արքեպիսկոպոսին: Թէ որքան ճիշդ
է այս լուրը՝ չեմ իմանում. միայն
այսքանը գիտեմ, որ Եւրոպայու
հայ եկեղեցին արժանաւայել կերպո-
ներկայացնելու պէտքը շատ զգալի
է. եթէ որան աւելայնենք նաեւ մեր
գաղութներին ներքին ազգային ու
եկեղեցական կեանքի առաջադրած
մի շարք պահանջները, այլ ես ոչ մի
կասկած չի մնալ, որ հայ եկեղեցին
պէտք է իւր ներկայացուցիչն ունե-
նայ Եւրոպայում: Եւ հենց այս մա-
սին է, որ կուզէի մէկ քանի օգտա-
կար թելադրութիւններ անել՝ մի
կողմից հայ եկեղեցական բարձր իշ-
խանութեան, միւս կողմից մեր Եւ-
րոպահայ գաղութներին:

Ես արդէն վաղուց ժառաղիւր էլ

այս մասին հրապարակաւ արտա-
յայտուել, սակայն յետաձգում էի
ինչ, ինչ նկատառումներով: Ոչ, լմ խօ-
սելու և անմիջապէս գործի անցնե-
լա ճիշդ ժամանակն է:

Եւրոպայի մէջ մենք ունենք 4 մեծ
և բարեկեցիկ գաղութներ, որք են
Փարիզ, Լոնտոն, Մանչեսթըր և Մար-
սելլ: Բացի այդ, կան նաև բաւական
թուով Հայեր Բելգիայում, Չուիցե-
րիայում և Իտալիայում, չհաշուելով
միւս երկիրների մէջ ցրած Հայերը
Սակայն այս գաղութների միջև որեւէ
ներքին կապ չկայ թեմական հոգի-
վրայ, թէև Եւրոպայի թեմը անա-
նապէս գոյութիւն ունի 20 տարի
ի վեր: Չմտնենք մանրամասնու-
թեանց և ոչ էլ պատճառների մէջ
Այսօր ոչ մի արգելիչ պատճառ չկայ
և ընդհակառակը մեծ պահանջ կայ
որ հայ հեղեղեցական իշխանութիւնը
մի կողմից, և յիշող գաղութները
միւս կողմից ձեռք առնեն Եւրոպայի
Հայոց առաջնորդութեան խնդիրը
որ առաջ նպատակադրմար մի ըւ-
ծումն անու:

Ըստ իմ ունեցած փորձառութեան
անհրապժեշտ է, որ նախ Եւրոպայի
թեմը երկուքի բաժնուի։ Անգլիան
կազմելու է զատ թեմ, իսկ կոնտի-
նենտը (1) զատ թեմ։ Եւ այս անող
պիտի լինի հոգևոր բարձր իշխա-
նութիւնը՝ Ս. Էջմիածինը։ Գործ-
չառութեան և զապալթների հեռա-
ւորութեան պատճառով անկարելի է
որ մի անձն արդիւնաւոր առաջնոր-
դական պաշտօն վարել կարողանայ
Այնուհետև նոյն հոգևոր իշխանա-
թիւնը առաջարկելու է Անգլիոյ
կոնտինենտի հայութեան, որ ընտ-
րեն իրենց առաջնորդը։ Ընտրողնե-
րը պէտք է ի նկատի առնեն, որ Անգ-
լիոյ առաջնորդը, եկեղեցականից
պահանջած անհրաժեշտ եռանդից
ու բարեմասնութիւններից զատ, պի-
տի հմուտ լինի անգլիերէն լեզուին
(միայն ֆրանսերէն իմանալը մեծ
օգտակարութիւն չունի Անգլիոյ մէջ)

(1) Տաճարային կարգում:

իսկ կոնտինենտները հմուտ պիտի լինի ֆրանսերէն լեզուին. եթէ նա իմա- նայ նաև գերմաներէն կալ իտալե- րէն, աւելի լաւ: Անգլիոյ առաջնոր- գանիստ քաղաքը պիտի լինի Լոն- տոն, իսկ կոնտինենտները փարիզ. եր- կու առաջնորդներն էլ պիտի ունե- նան եպիսկոպոսական աստիճան:

Սոքա այն հիմնական պահանջ- ներն են, առանց որոնց անկարելի է հայ եկեղեցին արժանաւայելի կեր- պով ներկայացնել Եւրոպայում և պէտք եղած հոգը տանիլ մեր գա- ղութիւնի ներքին ազգային եկեղե- ցական կեանքի կազմակերպմանն ու զարգացմանը. ինչ հետ համաժող- յեպոլները հաւանորէն 3 առարկու- թիւն պիտի ունենան. 1) Եւրոպայի հայ գաղութներին ոչ կարևոր նշանա- կութիւնը ազգային և եկեղեցական կեանքի տեսակէտից. 2) Հոգևորա- կանի պակաս և 3) Նիւթական մի- ջոցների պակաս: Եւ այդ երեք ա- ռարկութեանց էլ անհիմն լինելը ապացուցելու փաստեր ունիմ. միայն տեղի սրբաբան պատճառով այստեղ ընդ հատուած յաւատած, սպասելով, որ եթէ իրօք այդպիսի առարկութիւն ներկան թող արտին, որից յետոյ կշարունակեմ յօդածս:

Լոնտոն

ԱՐԷԼ Թ. ՎՐԴ.

ԱՐԷԼԻՆՈՏ ՃԱՄԱՐՈՒՆ ՄԷՋ

(Շաբ. 19րդ թուէն եւ վերջ)

Մինչև 1918 թուականը ինչ ա- րիւնստ ճամբաներէ քաղցինք, ինչ արցունքի հովիտներ տեսանք: Բայց անոնց նկարագրութիւնը հիմա չէ որ պիտի ընեմ որովհետեւ շատ աւելի լայն էջեր պիտի կազմեն անոնք:

Դամոկլէսի սուրը կախուած էր մեր գլխուն վրայ մինչև այն պտեն երբ ազատութեան շեփորը հնչեց Արարի մեր կտրիճ զինւորներու կողմէն ու Անգլիական զբաւման բա- նակը մտաւ Հայէպ: Խաչուած, չար- չարուած, նահատակուած ժողովուրդ- մըն էր որ խաչելութեան գողգո- թաէն կողար արցունքոտ աչքերով. մերկ, սոված ու հիւժուած զէմքով երախաներ, բազում չարչարուած այրիներ, աղիքներ, քանիցս մահ- ւան ճանկերէն ազատուած երիտա- սարդներ պահ մը մոռցած իրենց հին ցաւի երգը, հրաշափառ ազատու- թեան տօնը կը տօնէին:

Քանի մը ընկերներ հաւաքուե- ցանք որ մենք ալ այդ հրաշափառ ազատութիւնը տօնենք: Հնամենի սեղանին շուրջ բաւական երիտա- սարդներ հաւաքուած էինք. բարե- կամի մը հայրն ալ, Միսաք աղան, փութացեր էր պատուել սեղանը իր շիշ մը օղիով: Միսաք աղան խօսք առաւ.

— Էհ, խօսեցէք տեսնե՛նք ուս- հին օրերու մասին. ի՞նչ շահեցաք առ չորս տարուայ ընթացքին:

— Ներողութիւն, Միսաք աղա, նախ առ օղին խմենք, ըսաւ մեր մէջէն Թորգոմ:

Միսաք աղան օղիի գաւաթները երկարեց.

— Ինծի մի՛ տար, Միսաք աղա, ես օղի խմելու վարժուած չեմ, ըսի կամաց մը:

— Անանկ բան չկայ. այս օրը ու- րիշ օրերու չմանիր. պէտք է որ խմենք, կը պնդէր Միսաք աղան:

— Պէտք է որ կոնծենք ըսաւ Թորգոմ:

— Բայց ես մէկ գաւաթէն աւելի չեմ կրնար խմել. կենացն ուր:

Տէրը օրի անապատներուն մէ- ջէն մէկ բան շահեցայ, կըսէր Թոր- գոմ. եթէ կը փափագէր, պատմեմ.

— Ինչո՞ւ չէ, աղաս, պատմէ, ըսաւ Միսաք աղան:

— Մի՛ զարմանաք, ըսելիքս սա է. անօթի մնայ վարժուեցայ աշիպէս որ չորս օր վրայ վրայի անօթի կըր- նամ մնայ ըսաւ Թորգոմ:

— Այդ հաշուով դուն ապագային բաւական մեծ կակ զբաղակալի մը տէր կրնաս դառնալ, ըսաւ Միսաք աղան:

— Ես ալ մի՛ հարցնէք, Աստուա- ծաբանութիւն, փիլիսոփայութիւն...

— Յետո՞յ, յետո՞յ:

— Վիքթօռ Հիւկօի «Թշուառ- ներ»-ը կը կարդամ, յոյս ունիմ որ մի քանի շաբաթէն կը վերջացնեմ, կը շարունակէր Պետրոս:

— Խե՛նդ ես ի՞նչ ես գուն ալ, Պետրոս. փոխանակ վիքթօռ Հիւկօի թշուառները կարդալու, եկուր սա մեր դժբաղդները կարդա ու պիտի տեսնես որ քանի հատ Միսաք աղա կարծեն, կըսէր մեր մէջէն մէկը:

— Տէ՛ր ողորմեա ինձ Աստուած, կը մուտար Միսաք աղան, նորէն իմ փէշս խածին:

— Ես ալ երեք հատ ծաղիկներ ունիմ քաղած սա չորս տարուայ փշա- լից ճամբաներէն:

— Տեսնե՛նք, տեսնե՛նք սա ծա- ղիկները, բացադանչեց Թորգոմ. «Թ»-ը են այդ ծաղիկները:

— Բնականաբար քովս են, Ս. հա- ւասիկ՝ Բազուկ, Ուղեղ և Դրամ, այս երեք ոյժերով է որ կապրին ան- հատները, ազգերը ու պիտի ապրի Անկախ եւ Միացեալ Հայաստան:

Լիօն

Թորոս ՏԻՎԱՆԵԱՆ

ԲԱՅՈՒՍԾ Է

ՎԵՐԱՇՆՈՒՆԴ

Շաբաթամբերթի

1920ի բաժնորդագրութիւնը

Բաժնորդագիրը տարեկան 30 ֆր.:

Դրամ, նամակ եւ գրութիւններ ղրկել

ճիմ նաղիր-տնօրէնին այս հասցեով. Dr.

Léon Hampartoumian, D. D. S.

16, Bould. St. Denis. PARIS

ՄԱՐՍԷՅԻ ՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹԻՒՆ

Սիրելի հայրենակիցներ,

Աշխարհի ամէն կողմ ցրուած Հայերը սրտի անսահման ուրախութեամբ լսեցին հայկական քաջարի բանակներուն ջախջախիչ յաղթանակը Զանգեզուրի մէջ Թուրք զեռազանց Թրքո Թամարական բանակներուն դէմ. ամէն հայ սիրտ հպարտութեամբ լեցուած այդ սրտապնդիչ յաղթանակը վրայ՝ պարտականու- թիւն կը համարի իր շնորհաւորութիւնները եւ երախտագիտական զգացում- ները յայտնել հրապարակային ժողովներու մէջ հայկական դիւցազն գունդերուն, որոնք հակառակ անուր գրկանքներու, ամենամեծ զոհողութիւններով հայկական դրօշը յաղթապանծ կը ծածանեցնեն՝ վանկով բարբարոս Թշնամիները հայկական սահմաններէն դուրս:

Այս առթիւ գոհացում տալու համար ժողովրդական խումն իղծերուն, Կարգադիր Յանմախումը մը կազմուած է Մարսէլի մէջ եւս որ կը սարքէ յառաջիկայ կիրակի, 28 դեկտ. 1919, ցորեկէն վերջ ժամը 3ին, հրապարակային ժողով մը Սալոն Մասիլիայի մէջ (Salons Massilia, 1, rue de l' Arsenal), ար- տայայտելու համար գաղութին զգացումները՝ հայ բանակին եւ Հայ Հանրա- պետութեան: Ապահով ենք թէ ամէն Հայ, որ արժանի է այդ անունը կրելու, ներկայ պիտի ըլլայ սոյն անախնեաց միմիկին:

Պիտի ըլլան արտասանութիւններ, երգեր եւ բանախօսութիւններ, որոնց մէջ մասնաւորաբար «Արմենիա»ի տնօրէն խմբագիրը Պ. Մ. Փորթու- գալեան:

ԿԱՐԳԱՂԻՐ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԻ

Մարսէլ, 23 դեկտ. 1919

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՎԻՆԵՆԱՅԻ ՄԷՋ

Պ. Զարեհ Գաբրիէլեան, նախկին աշա- կերտ Պորոյ Պերպէրեան վաճառանի, մօտերս կանուանուի հայ հիւպատոս Վիեննայի: Ըլլալով աւստրիական դիւա- նագիտական գործակալ եւ վայելելով օտար առաքելութեանց միանամուռ հա- մակրանքը, իր պատուակալ հիւպատոսի պաշտօնը կը հաստատուի փութով եւ exequatur կատարուի Երեսնէն:

Աւստրիոյ Հայութիւնը մինչեւ ցարդ- չունի դիւանագիտական ներկայացուցու- թիւն: Պարսկահայ Տորթ. Կրիմիլիտ 1918ի ամառը կարճ պաշտօնավարութիւն մ'ունեցած էր Hotel Kranz, առժամա- նակեայ տեւողութեամբ:

Զ. Ս.

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ԿՈՎԿԱՍՏԱՆ

ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Իտալիայի ներսփոխանական ժողովի բացման գահաճառին պատասխանելու համար Ժողովին կողմէ պատրաստուած ուղերձը վիճաբանութեան ենթարկուեցաւ դեկտեմբեր 13ի նիստին մէջ: Ուղերձին մէջ մտցնելու համար առաջարկուած բարեփոխումներէն (amendement) մին կը մարմէր Ռուսիայի պաշարման վիճա- կին շուտով վերջանալու եւ նախկին Ռու- սիան ծնունդ առած. բոլոր կառավա- րութիւններին հետ յարաբերութիւնների անմիջապէս սկսուիլը:

Այս բարեփոխումը, որը կառավարու- թիւնն ալ ընդունեց, միաձայնութեամբ քուէարկուեցաւ Երեսփոխանական Ժո- ղովէն:

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԾԵՐԱԿՈՅՏԸ

ԵՒ ՎԵՐԱՍՏԱՆԻ ԴԱՇՆԱԳԻՐԸ

«Դայմըլ»-ի թղթակիցը վաշինկ- ղընէն հեռագրած է դեկտ. 16ին.

«Խօսադարձեան գաշնագրին նը- կատմամբ հանրապետական ծերա- կուտականներին և նախագահ Ուիլ- սոնի միջև իրաւախօսութիւն մը դո- յանալու ոչ մէկ նշան չկայ. ոչ մէկ կողմէն և ոչ միւս կողմէն գործողու- թիւն մը չնշարարի որ տարիէն առաջ, Այս կայսրութիւնը մի տեսակ անհամբերութիւն յառաջ բերած է հասարակութեան մէջ որ կը ծանծ- րանայ այս երկարատեւ յապաղումէն և որ ընդհանրապէս կուզէ Ուղերձի ընկերակցութեան փորձ մը ընել, պայմանով միայն որ այդ փորձը չլնա- սէ ամերիկեան ազգային անկախու- թեան կամ Սահմանադրութեան:

Նախկին նախագահ Դաֆթ իր ճառի մէջ, որով ամերիկեան ուսա- նողներն ու մտաւորականները կը հրաւիրէր յոյց ընելու ի նպաստ գաշնագրին վաւերացման, հետեւեա- լը յայտարարեց.

Հանրապետականների և ժողովրդագե- տականների վարժուեցը, որոնցմէ իւրա- քանչիւրը կը սպասէ որ միւս կուսակցու- թիւնը զիջում ընէ և առաջին քայլն առ- նէ, գոհացուցիչ լինելէ հետո է: Երկու կուսակցութիւններն ալ կը ջանան փոխա- րարձապէս որ իրար վրայ ձգեն այժմեան ողբալի կացութեան պատասխանատուու- թիւնը և այդ բանը բնաւ չնպաստեր այս տագնապալի կացութենէն դուրս ելնելու: Միացեալ Նահանգները և աշխարհ կը տառապին գաշնագրի վաւերացման ուշա- նալէն: Ինչո՞ւ համար մեր երկիրն ու աշ- խարհը պէտք է նեղուին երկու կուսակ-

ցութիւններէ զիստաբնիկ իւր զէ-
ունեցած հակառակութենէն: Մէկ կամ
միւս կուսակցութեան քաղաքական կամ
անձնական յաղթանակը ինչ արժէք կամ
ինչ կարեւորութիւն կրնայ ունենալ, բազմ-
գոյնեւոր աշխարհի գործերին հաստատուն
վիճակ մը ստանալուն և ներկայ տալուն
պին ու անհանգստութեան վերջանալուն
հետ:

Միայնակ-հասանգհանքի ազգային
ընկերակցութիւններէ վարչական մո-
յովը ինչո՞րքն խաղաղութեան զաշ-
նագրի վաւերացումը, առաջարկուած
վերապահութիւններով և առանց քննա-
լու Սփրիկաի վեհապետութեան,
ժողովը ինչո՞րքն նախագահ Ռիլ
սրէն որ իր առաջարկները զրկէ
յիւրակոյտին որպէս զի սա ալ կարե-
ւի եղածին չափ չուտով քննէ զա-
նոնք:

ՄԵԾ ԴՐԱՄԱՏԱՆ ՄԸ ՀԻՄՆԱԳՈՒԹԻՒՆԸ ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԷՋ

Կովկասի Հայ դրամատեսներու Մի ու-
թիւնը որոշեց մէկ միջառ Ֆրանսէ դրա-
մագրութիւն վարկի մեծ դրամատուն մը
նիւն Երեւանի մէջ: Կիմանսը Թէ
այս կարեւոր ձեռնարկին ձեռնարկները
բարեպատեմ գաղափարը ունեցած են,
զայն իրականացնելու համար, ընդ-
նայնդակ եւ Լոնտոնի երկուստեան բարձր
ընթացակարգը քաջածանօթ եւ լար-
ւած ընդմերձ մեծ ելմտագետ Պ. Գա-
լուստ Կիւլպիկեանի Թանկագին աջակ-
ցութեամբ:

(Հորիզոն)

ՓՈՒՐԻԿ ԳԱՂԱՌԻՒՄԸ ՕՐԻՆԱԿԵԼԻ ՁՈՋԱՐԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Տէմօթեա, 20 նոյեմբեր

Գրէթէ 25 տունէ բաղկացեալ հայու-
թիւն մը կը գտնուի Տիմօթեայի մէջ: Սա-
կայն եթէ իր ունեցած ազգասիրական
հոգեւոր հաստատեմ Պուլկարիոյ ուրիշ
հայ գաղութներ, պուլկարացիք այսօր
Ազգին անսահման կարօտութիւններուն
պէտք էր մասնակցէր, ոչ թէ երկու այլ
ԲԹԱՆ ՄԻԼԻՈՆ ԼԵՎՈՅԻ պատկառելի
գումարով մը:

Բացատրեմ թէ ինչպէս:
Կարծեմ տարին կը լրանայ երբ հոս
ալ Ազգ. Միութեան Տեղ. Մարմին մը
կազմեցաւ: Այդ մարմինը, երեք անգա-
մէն, 50,000 ԼԵՖԷՆ (1) աւելի գումար մը
հանգանակեց մեր կարօտեալներուն հա-
մար:

Յուշի վերջերը քաղաքս հասաւ Կեղը.
Վարդութեան շրջան պատուիրակ Ս. Թ.
Թուրքմանեան Հայրը: Ազգ. վարժարանին
մէջ, ամբողջ գաղութի ներկայութեան,
մեր շքանալ ալ առժամայէն զժաղդ Հա-
յաստանին վրայ ըրած բանախօսութիւնով
մեզ այնքան յուզեց, որ անմիջապէս, իր
ներկայութեանը, «Արեան Տուրքի տետ-
րակ մը բացուեցաւ և ներկայ երկուս
հասարակութիւնը քոտորդի մը մէջ 1855
ԼԵՖԷՆ գումար մը արձանագրուեցաւ իր
անձնական բաժնորդագրութիւն և վճարելի
մինչև որ ամօքին մեր վերադարձայրենի-
քին ցաւերը:

Տասնէն մինչև 250 ԼԵՖ ամսական բա-
ժնորդագրողներ եղան այն ատեն:
«Արեան Տուրքի» վեցամեայ գումարը
զրեթէ պատրաստ է. իսկ երկրորդ վեց-

(1) Մէկ ԼԵՎԸ 1 Ֆրանկ է:

ԽՄԲ. ԱՐՄ.

ամսեան կարելի է հաւաքել ուղած պա-
րագային և մէկ անգամէն:

Մաս մը որբեր Պուլկարիա փոխադրելու
խնդիրը շօշափող Կեղը. Վարդութեան
վերջին շրջաբերականին վրայ, Տիմօթե-
այի Տեղական Մարմինը ընդհ. ժողով մը
գումարելով, միաձայնութեամբ որոշուե-
ցաւ որ Պուլկարիա փոխադրելիք որբե-
րուն ևս օգնելու համար տոմար մը հա-
տատուի և որուն ժրգանք Տիմօթեային
մինչև այսօր 10,000 ԼԵՖ արձանագրուած
է: Այս գումարին մինչև 15,000ի բարձ-
րանալուն վստահ ենք քանի որ հանգա-
նակութիւնը կը շարունակուի տակաւին:

Վերջերս Տիմօթեայի Միութեան, Ֆիւ-
պէի Կարմիր Խաչին օգնելու համար,
հանգանակութեան ձեռնարկելով, հաւա-
քեց 1600 ԼԵՖի գումար մը: Նոյնպէս
երկու հարսնիքներու մէջ, ի նպաստ մեր
զժաղդ որբերուն շրջաբերած պնակներէն
գոյացաւ 3250 ԼԵՖ:

Թուական քանի մը շարքներ առաջ,
8-13 տարեկան երկուս դպրոցականնե-
րուն կազմած «Արմիա» դեղաբուստանի-
րաց Միութիւնը Թատերահանդէս մը տա-
րեց, միշտ ի նպաստ որբերուն, որմէ գո-
յացաւ 1.225 ԼԵՖի գումար մը:

Տեղիս Թաղ. Խորհուրդը չգոհանալով
այս գումարներով, վերջերս ըրաւ նոր կար-
գադրութիւն մը, որուն համաձայն, նոյն
Մարմին հետ կարգադրելիք խնդիր ու-
նեցող ազգային թէ օտար ամեն անհատ
անպայման պէտք է ընէ ներատուութիւն
մը ի նպաստ որբերուն: Անտարակոյս այս
ձեռով ալ նշանակելի գումար մը պիտի ու-
նենանք:

Երբ միայն 25 տունը հայութիւն մը
մէկ տարւան մէջ 100.000ի մօտ գումար
մը կուտայ, որչափ պարտական է տալ
ամբողջ պուլկարացիութիւնը, որ կը հաշ-
ւէ իր մէջ առնալով 5-6000 ընտանիք:
Հաշիւը թող տան խղճամիտ ընթերցող-
ները կամ իրենց պարտականութեան և
ցգացողութեան մէջ թերացող ազգային-
ները:

Ազգային առատաձեռնութեան և պար-
տաճանաւորեան համար եթէ պէտք է
տալ բարենիշ մը, ատիկա անպայման Տի-
մօթեայի իրաւունքն է: Բնականաբար
արդար զայրոյթով մը կարգադրեց Ազգ.
Միութեան Կեղը. Վարդութեան վերջին
շրջաբերականին դէմ և փոքրիկ շրջաննե-
րուն Բ. Համագումարին մասնակցութեան
իրաւունքը ոչնչացնելու մտքով եղած քնն-
նադատութիւնները:

Մենք կը պահանջենք որ Կեղը. Վար-
դութեան վերջին շրջաբերականին մէջ,
«Իւրաքանչիւր գաղութ կուտայ նաև ներ-
կայացուցիչ իւր ըրած ներթական զոհո-
ղութեանց համեմատ» որոշումը՝ տառա-
պէս գործադրել պատգամաւորներու բա-
ժանուր ընթացքին:

Տիմօթեայի Տեղական Մարմինը հա-
մաձայն ըլլալով այս տեսակէտին, իր պատ-
գամաւորը Համագումարին մէջ պիտի
պաշտպանէ զայն, պահանջելով նոյն ատեն
Տիմօթեայի համար երկու ձայնի իրա-
ւունքը, քանի որ շրջաններ կան որոնք
միտան անձ չորս ձայնի արժանացած
են, մինչդեռ իրենց երկուքին ներթական
զոհաբերութիւնը նոյն իսկ չհասարակի
մեր գաղութին հաւաքած գումարին կէ-
սին:

Յ. ՄԻՍԱԲԵԱՆ
(Հայաստան Սփրիտ)

ԽԱՂԱՂԱՌԻՒՆԸ ԹԻՒՐԿԻԱԻ ՀԵՏ

Այս վերնագրին տակ կը կարդանք
Journal de Marseille-ի գեղտ. 13ի թիւին
մէջ հետեւեալը.

Մեզ կը հաւաստեն որ Գերմա-
նիաի դաշնագիրը վաւերացուած

պիտի ունենանք յոնունդէն առաջ:
Մեզ կը հաւաստեն որ Հունգա-
րիաի հետ դաշնագիրը պիտի ստո-
րագրուի յունվարի առաջին կէսին
մէջ:

Եւ վերջապէս կը պատմուի որ
Թիւրքական դաշնագիրը Խաղաղա-
կան Խորհրդաժողովի ամբողջ ուշադ-
րութիւնը պիտի գրաւէ յունվարի
վերջ: Ահաւասիկ Թիւրքիաի հետ
բանակցութիւններ վիճակին վրայ
մէկ քանի որոշ տեղեկութիւններ
որոնք քաղուած են շատ իրազեկ
աղբիւրներէ:

Ընդունուած մեծ սկզբունքն է
հիմնադրեցողներ և ոչ թէ կրօնքներ
վրայ: Կուզուի անկախ Թիւրքիա
մը թողուլ Անատոլիի մէջ, բայց մի-
ջազային վերահսկողութեան մը
ներքեւ, զիստաբնապէս փնտրի հատու-
ցութիւններ խնդրին նկատմամբ:

Կը թուի թէ որոշուած է Կ.պօլսի
և Նիզդիցների յանձնակատարու-
թիւնը տալ Ազգերի Դաշնակցու-
թեան: Արդարեւ խնդիրը պարզ
վերահսկողութեան մը վրայ է որի
պաշտօնը պիտի լինի Վուփորի ամ-
բողութիւնները և երթեկը ազատ
թողուլ ինչպէս խաղաղութեան նոյն.
պէս և պատերազմի ատեն: Մէկ
խօսքով՝ այս յանձնակատարութիւնը
Դաշնութիւն յանձնակատարութեան նը-
ման բան մը պիտի լինի:

Զմիռնի հարցը աւելի բարդ է.
Թող պիտի տրուի Յոյներին հոգ-
մնալ, ի բաց առեալ Սանճագի
մէկ մասէն: Բայց իսլամներին հա-
մար երաշխիքներ պիտի պահանջ
լին:

Սանճագը պիտի ենթարկուի դաշ-
նակց մեծ պետութիւններէ մէկի
իրաւապետեան:

Արաբական երկիրներին համար
գաղափարները քիչ մ'աւելի ճշգրտած
են: Սիրիական վրայ յանձնակատար
պիտի լինի Ֆրանսան. այս վերջնա-
կան է: Անգլիան պիտի լինի Պա-
ղեստինի և Միջագետքի վրայ, Ըն-
դունուած է որ Հրեաներին համար
ազգային երգիք (օմախ) մը ստեղ-
ծելու փորձ պիտի լինի Պաղեստինի
մէջ:

Այս յանձնակատարութիւնների
սահմանները տակաւին չեն որոշուած
վերջնականապէս:

Անգլիան դիւրացուց մեր յարա-
բերութիւնների բարւոքումը էմիր
Ֆայսալի հետ: Ասոր վերջին տեսակ-
ցութիւնը Տ. Գլէմանսի հետ թող
տուաւ որ համաձայնութեան մը հի-
մերը գրուին:

Հիճազի պետութիւնը անկախ պի-
տի լինի:

Շուտով պիտի գրաւուին Կիլիկիոյով
և Անատոլիի արեւելքը գտնուող հինգ
վիլայէթներով որոնք են Վան, Պիթ-
լիս, Մամուրէ-Է-Էլ-Աղիզ, Էրզրում
և Տիարպէքեր:

Կուղեն ստեղծել հայկական պե-
տութիւն մը կովկասեան Հայաստանի
շուրջ որին պիտի միացուին հինգ

վիլայէթները և նոյնիսկ Տրապիզոնի
վիլայէթէն մաս մը:

Հարց եղած էր Բիւրախտանի
յանձնակատարութեան մասին, բայց
մենք կը կարծենք որ այս ծրագիրը
թողուած է:

Ստեղծուելիք հայ պետութիւնը
զօրացման համար կը պահանջէ հաւ-
բերութիւն և ժամանակ. բայց թե-
րեւ կարելի լինի այնտեղ հատաքիչ
ընդհանրացում որոնք այժմ ցրուած
են քիչ մը ամենուրեք Ասիայի մէջ:

Ո՞վ պիտի լինի այն մեծ պետու-
թիւնը որ պիտի ընդունի այդպիսի
յանձնակատարութիւն մը: Այդ նը-
կատմամբ կը խորհուէր Միացեալ-
Նահանգներին վրայ, կը խորհուի
Ազգերի դաշնակցութեան վրայ: Սա
կայն...

Իբր եզրակացութիւն՝ դաշնակից-
ների գլխաւոր ջանքն է թողուլ որ
գոյութիւն ունենայ Թիւրքիա մը
որ այլևս տիրապետութիւն ու-
նենայ Յոյներին, Արաբներին, Հայերին
և Բիւրսերի վրայ: Եթէ Թիւրքեր
կը մնան, պիտի լինին այսուհետեւ
իրենց տան մէջ: Սակայն մեծ դժ-
ւարութիւններ կը նախատեսուին
Մուսթաֆա Բէմալի ձեռք բերած
ազգայնութեան հետեւանքով որովհե-
տեւ զինադադարի մեր շատ մեղմ
պայմանները թող տուին անոր զոր-
ծել մինչև Պարսկաստանի սահմանա-
դիմի վրայ:

Հիմա որ պիտի սկսուին թիւր-
քական դաշնագրին վերաբերեալ
մանրամաս վիճաբանութիւնները,
ի՞նչ պիտի լինի Հնդկաստանի կա-
ռավարութեան վարժունքը, ի՞նչ
պիտի ուզէ ան գլխաւորաբար Կ.պօլ-
սի ճակատագրին նկատմամբ, ի՞նչ
պիտի լինի Իտալիայի դիրքը, Եւ այս
թերակզգին պիտի գոհանայ արդեօք
Անատոլիի մէջ ունենալիք տնտեսա-
կան գօտիով մը, հիմա որ իր զօրքեր
կը գրուեն իրապէս այս հոգմա-
սերը:

Եւ Տ. Ռիւսըն, որ Թիւրքիայի
ապագային վրայ պատրաստուած ըն-
դարձակ տեղեկագրի մը հեղինակն
է, ի՞նչ պիտի պահանջէ և ի՞նչ պի-
տի ուզէ պարտադրել մեզ իր մտա-
տկաբար ցուցադրելու համար, Դաշ-
նագրին վրայ վիճաբանութիւնը պի-
տի սկսի յունվարին, բայց ստոյգ է
որ մարտի վերջէն առաջ վերջնական
բան մը չպիտի լինի:

ԼՈՒՐԵՐ ԿԻԼԻԿԻԱԿՆ

Արեւելքի գրաւման զօրաբանակին
ընդհանուր հրապարտար և Բարձր
Գոմիսէր զօրավար Կուրօ Կիլիկիա
հասնելուն առթով, Ատանաի և Կի-
լիկիան այլ քաղաքներ մէջ ոգևո-
րութեան և ուրախութեան ցոյցեր
եղբր են իր բարի գաղաւթը ողջունելու
համար: Ֆրանսական և հայկական
զօրաւորներով զարդարուեր են շատ
մը շէնքեր:

Երբ զօրավար Կուրօ նոյ. 21ին

հասեր է Պէյրուի, Միացեալ Հա-
յաստանի Պատուիրակութեան ներ-
կայացուցիչ Տ. Տամատեան և Ատա-
նաի Ազգային Միութեան նախա-
գահ Տօգդէօր վարդապետեան հե-
տեալ հետազոտող զրկեր են զօրա-
վարին Պէյրուի:

«Կիլիկիայի Հայերը որ բոլոր Հա-
յերին պէս իրենց դարաւոր տա-
ռապանքներն մէջ չեն դադարած
մասնաւոր համակրանք մը տածելէ
Ֆրանսայի և անոր արդարասիրու-
թեան ու ազատական ոգիին նկատ-
մամբ որոնց վրայ հիմնած են իրենց
յոյսը իրենց ազգային իղձերի իրա-
կանացման համար, ֆրանսական
բանակի ամենէն փառաւոր պետերէ
մէկին Քարմըր Դօմիէէր և Արեւելի
գրական զօրաւորակին ընդհանուր
հրամանատար Նշանակուելուն մէջ կը
տեսնեն նոր ապացոյց մը այն ջերմ
չափազանցութեան որը Ֆրանսա ունի
Հայերի արդար գաղտնի համար:

«Հայերը վստահ լինելով այն գե-
րազանցապէս փրկարար ու բարեւար
գերին վրայ որը իրենց հայրենիքի
մէջ զօրծաղիւ կուգաք, սրտագին
կը մարթնեն ձեզ բարի գալուստ և
ձեզ կը ներկայացնեն իրենց մեծա-
բանքներն ու հիացումը, յայտնելով
միանգամայն իրենց կատարեալ անձ-
նուիրութեան և խորին երախտա-
գիտութեան հաւատարմութիւնը:

— Յայտնի է որ ասկէ առաջ Հայ
Ազգային Պատուիրակութեան կող-
մէն բժշկական առաքելութիւն մը
ղրկուած էր Կիլիկիա, փարիզի նը-
շանաւոր հայ բժիշկներէն Տօգդ-
Ղազարոսեանի զլիաւորութեամբ:
Տօգդ. Ղազարոսեան որ փարիզի մէջ
երկար առնէ ի վեր հաստատուած,
յարաբերութիւններ կազմած և իր-
բն բժիշկ կարեւոր գիրք մը գրա-
ւած է, զօհոյութիւն յանձն ա-
ռած էր, գէթ մասնակցի մը հա-
մար Կիլիկիա երթալով, հայ բժշ-
կական և առողջապահական առաքե-
լութեան գործը այնտեղ կազմակեր-
պելու և յետոյ վերադառնալու: Հար-
կազրուելով կարծուածէն աւելի ժա-
մանակ անցունելու Ստանաի մէջ, այժմ
վերադարձած է փարիզ:

Կիլիկիայի վերին վարիչ զնդապետ
Պրէման այս առթիւ նամակ մը գրած
է Ն. Վ. Պօղոս Նուպարին, մեծ գո-
վեստով յիշատակելով Տօգդ. Ղազա-
րօսեանի կազմակերպչական գործու-
նէութիւնը որ Ստանաի և Տարսուսի
մէջ հիւանդանոցներ հաստատած,
Ստանաի հիւանդանոցին մէջ հայ
կիներին համար ծննդարանի յատուկ
մաս մը կարգադրած և գարմանա-
տուններ բացած է Կիլիկիայի մի քանի
կեդրոններին մէջ: Փնդապետ Պրէ-
ման կրէ թէ բժշկական առաքելու-
թիւնը այնպիսի գործ մը կատարեց
Կիլիկիայի մէջ որ անվիճելի կերպով
կապացուցանէ հայ ազգի ընդունա-
կալութիւնները:

— Կիլիկիայի վերին վարիչ զնդապետ
Պրէման Հայ Լեզուներն նկատմամբ

հետեւեալ զնահատական գիրը զրկած
է Ամբողջական Հայաստանի Պատուի-
րակութեան ներկայացուցիչ Տ. Տա-
մատեանին:

«Պատու ունիմ ծանուցանելու ձեզ
թէ Հայ Լեզուներ տեղակալ զնդա-
պետ Ֆիլի Սէնդ Մարիի հրամանա-
տարութեամբ անթերի վարմունք
մ'ունեցած է Այնթապի և Մարաշի
գրական գործողութիւններին մէջ
ուր նշանաւոր դեր մը կատարած է:
Իր այդ գեղեցիկ վարմունքը հիա-
նալի ապաւորութիւն մ'ունեցած է
այդ տեղերի բնակիչներին վրայ:

— Ստանաի գեղա. Յին գրուած
է Կ.պօլսի ժուրնալ տ'Օրիան լրա-
գրին:

«Կիլիկիայի զօրքերի ընդհանուր
հրամանատար զօրավար Տիւֆիէօ
այսօր հառաւ Ստանա ուր ժողովուր-
դի խուռն բազմութիւն մը կայարա-
նին մէջ անոր ողջունեց խանդավա-
ռութեամբ: Ամբողջ քաղաքը դրօշա-
զարդուած էր:

Կիլիկիայի թէ Տ. Բիքօ որ առաջ
Սիւրիայի բարձր գոմիսէրն էր, այս
երեկոյ Ստանաէն անցնելով պիտի
երթայ Սեբաստիա, իր այդ առա-
քելութեան մեծ նշանակութիւն կը
տրուի:

ՆԱՄԱԿ ՍԻՐԻԱԿԱՆ

Հալէպ, 29 նոյեմբեր 1919

Այսօր քաղաքս հանդիսաւոր առ-
նախմբութեան մը մէջ է: Ամբողջ
խանութները զոցուեցան, արարա-
կան նորահասաք կամաւորները ցոյ-
ցեցին ունեցան աւելն կողմ: Յայցերուն
կը մասնակցէին նաև արար զինուո-
րական իշխանութիւնք:

Առաւօտեան ժամը 8ին հեծելա-
զօրքերը այցելեցին հայ գաղթա-
կաններու նոր պարպած զօրանոցը
և վերադառնալով հետեցան արար
ֆէդայիներուն (առնք այսպէս կան
ւանէին ինքզինքնին):

Տեղիս ամբողջ ժողովուրդը խան-
դավառութեան մէջ էր... Իրաւ որ
գովիլի էր անվարժ զօրքերին գէթ
լրջութեամբ ցոյցեր ընելը: մինչև
երեկոյ վաղոցները խուռն բազմու-
թիւն մը կը տեսնուէր և ցաւա-
րարները կը կրէին արարական դը-
րօշակներ և կը պտըտէին «կեցցէ ա-
րար անկախութիւն, կեցցէ էմիր
Ֆայսալ» պօռաւով:

Հոս հայ արարական համերաշ-
խութիւնը լաւ ապաւորութեամբ կը
շարունակուի: Կազմուած է հայ-արար
գոմիթ մը որուն միակ նպատակն
է ամրապնդել այս երկու առաւա-
կալ ազգերու միջև ամուր եղբայրակ
ցոյթեան կապերը:

Երէկ տեղի մասնակց Սարաիոյ
թաղաւորութեան գերդատանին
նշանաւոր անդամներէն Շէրիֆ
Նասրի որ փոխադարձ այցելութիւն
առաւ տեղիս առաջնորդական փո-
խանորդ Տօր: Երկուտեք լաւ ընդու-
նելալութեամբ օրըստօր խօսքեր փո-
խանակուեցան:

Մինք. Ս. Ն.

LE MONDE LIBRE

Magazine des Nations

Այս ամսուով կիսամետայ հանդէս մը
հիմնուած է Փարիզի մէջ դիվանագիտի
սկիզբէն:

Այդ պատկերազարդ գեղեցիկ թերթի
ն պատակն է փոքրիկ ազգութիւնների բե-
րան հանդիսանալ Ազգերի Բնակչութեան
առջեւ: Մասնաւորապէս հայ եւ յոյն դա-
տերին նուիրուած է եւ իր երկու թիւեր
որոնք արդէն յոյս տեսած են, ցոյց կու-
տան թէ կուգէ դիվագրաւել այն թիւրքա-
ն պատ փոստըին որ սկսած է աշտմ
մուտ գտնել ֆրանսական մամուլի մէջ:
մասին մէջ: Մեր հայրենակիցները պէտք
է քաջալերեն այսպիսի նրատարակութիւն
մը եւ մեր բարեկամ ֆրանսացիների
ջանքերը:

Տարեկան բաժնորդագինն է ֆրանսայի
համար 25 ֆր., վեցամսեայն 15 ֆր.:
Արտասահմանի համար տարեկան 30
ֆր., վեցամսեայն 18 ֆր.: Հատով կը
ծախուի (Կուլանարի գրավահանանոցը
(182, bould. St.-Germain), 1 թիւը
1 ֆր. եւ 25 սնդմ., արտասահման 1,50:

Հասցէն՝ Rédaction de la revue «Le
Monde Libre», 95, bould. St.-Michel,
Paris (5e).

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

ԿԸ ՓՆՏՈՒՈՒԻ

Յունաստանի Լարիսա քաղաքը
բնակող սրճագործ Տ. Խաչատուր
Տէր Մկրտչեան կուգէ իմանալ իր
փեսային՝ Բէմախի Բազառի գիւ-
ղացի Լեոն Տագէս իշպիզեանի հաս-
ցէն որ Ալմէրիա կը գտնուի եղբր:

Կը խնդրուի տեղեկութիւն հա-
ղորդել խմբագրութեան միջոցով
հետեւեալ անձի մասին իր քրոյ որ
Ֆրանսա կը գտնուի և բաւական
ժամանակէ ի վեր անկէ լուր ստա-
ցած չլինելով մտատանջութեան մէջ
լինած է:

Kalousd Sarrafian
Légion Arménienne
Sergent 3ème Bon. C. M. 3
T. O. C. Mersine.

ՊՕՄ ՍԷՌԱՄԸ

Արագօրէն կը բժշկէ առանց սպիի հետը
Թողելու

ՏԱՐԵՆԱԿԸ

ուրիշ խօսքով

Հալէպի, Այնթապի, Պիսքիայի եւ Նե-
ղոսի չիպանը կը բժշկէ նմանապէս:
Երբեմն, ազնւին, սպրտած լինելը եւ մոր
թ պլին հիւանդութիւնները: Շէշը 10 ֆր.
Գիւմեյ Laboratoire du Baume Céram
22, rue des Bernardins Paris (5e)

ԾԱՆՈՒՄՆԵՐ ՎԱՐՏԷՂՆԵՐ

Լոյս տեսաւ Հայաստանի քարտէշը գո-
նաւոր և հայաստան, պատրաստուած Մ.
Չամչեանէ: Մեծութիւնն է 65-48: Կա-
րելի է ստանալ Արմէնիայի գրասենեակէն:
Գին՝ Մարտէլլի մէջ 2 ֆր. և 50 սնդմ.
Մարտէլլի գուրս 2,75:

Սխառ անի տշխարհագրական քարտէշը,
Կիլիկիա հին և նոր, հայկական գաւառոց
ԺԲ-ԺԴ գաղութը:
(Հայերէն տառերով այս գեղեցիկ քա-
ղաքը, որը Հ. Վ. Աւիշան զօգրած էր,
ապագայում է Վիլհելմ Կիլիկիայի
երկաշունթեամբ գեղեցիկ թիւերի վրայ)
Գին 6 ֆր.: Մարտէլլի գուրս 6 ֆր. 30:

տէղը, որը Հ. Վ. Աւիշան զօգրած էր,
ապագայում է Վիլհելմ Կիլիկիայի
երկաշունթեամբ գեղեցիկ թիւերի վրայ)
Գին 6 ֆր.: Մարտէլլի գուրս 6 ֆր. 30:

Carte de Cilicie et de ses environs.
Dressée par K. J. Basmadjian. Paris.
1918. Echelle de 1:800.000.

(Կիլիկիայի ընդարձակ եւ մանրամաս
քարտէշը, գծագրուած Տ. Կ. Յ. Բա-
մաճեանի եւ փորագրուած փարիզի մէջ
ֆրանսերէն տառերով: Գիւմեյ գաղութ-
ների անունները հայերէն տառերով ալ
ուպագրուած են): 5,50 (6 ֆր.)

Carte de l'Arménie ancienne. Dressée
par K. J. Basmadjian, professeur d'his-
toire. Paris 1916.

(Հայաստանի պատմութեան զուգընթաց
պէտք է հետաքրքրուիլ նաև հին Հայաս-
տանի քարտէշով որովհետև պատմութիւնը
ստանց տշխարհագրութեան չէ կարելի
գիւրաւ բերանել: Բաժնի, Բաժնի, Բաժնի
մասին գիւրալութիւն մ'ընծարած է այժմ
հրատարակելով հին Հայաստանի անմա-
զին և միանգամայն խնամով պատրաս-
ւած քարտէշ մը):

Գինն է Մարտէլլի մէջ 75 սնդմ.
Մարտէլլի գուրս 85 սնդմ.

Carte ethnographique de l'Arménie,
dressée par K. J. Basmadjian. Paris.
1919

(Հրատարակ եղած է Հայաստանի սո-
ցալագրական քարտէշը որ Հայ Ազգային
Պատուիրակութեան կողմէ յանձնարար-
ւած էր պատմութեան և տշխարհագրու-
թեան ուսուցիչ Տ. Կ. Յ. Բաժնի, Բաժնի,
Խաղաղութեան Համաժողովին ներկայաց-
ւելու համար):

Կարելի է ստանալ նաև Արմէնիայի
գրասենեակէն: Գինն է Մարտէլլի մէջ 10
ֆր. և 50 սնդմ.: Մարտէլլի գուրս 11 ֆր.

Պէտք է փութալ ստանալու համար ո-
րովհետև սակաւաթիւ օրինակներ միայն
տպուած են և քիչ առնէն կրնայ հաղ-
ւազուտ գտնուիլ:

ARMÉNIE. Revendications arméniennes:
(Հայերի պահանջները ցոյց տալու
նորագոյն քարտէշն է այս որ Ազգ-
Պատուիրակութեան կողմէ ներկայացուե-
ցաւ Խաղաղութեան Խորհրդաժողովի փե-
տովար 26ի նիստին: Գծագրուած է Տ.
Կ. Յ. Բաժնի, Բաժնի, Բաժնի):

Կարելի է ստանալ Արմէնիայի գրա-
սենեակէն: Գինն է Մարտէլլի մէջ 2 ֆր.
և 50 սնդմ.: Մարտէլլի գուրս 2, 70:

ԾԱՆՈՒՄՆԵՐ ԳԻՐՔԵՐ

Խաղաղութեան և Կրթութեան կամ ֆերական
նութիւն անգլիերէն լեզուի: 2 հատոր:
Վէրի սով, գործնական հրահանգներ
որոնց Բաղդիւրին ալ կայ գործին վերջը:
2 հատորը 5 ֆր. 15: 5 1/2 ֆր.:

Վարժութիւն գաղղիական լեզուի: (Յը-
րաններէն լեզուի համառօտ քերականութեան
թիւն մ'է, բայց իր խոնարհման վրայ բա-
ւական ընդարձակ տեղեկութիւններով
վերջը գրուած են ֆրանսերէն ընտել-
հաստատներ ընթերցանութեան համար
առնոց վերաբերեալ ֆրանսահայ բառարան
մը՝ ֆրանսերէն բառերի հիշատակը մէկ
տեղ): 2,30 (2,50)

ՏՆՕՐԷՆ—ԻՍԲԱԿԻ

Պ ՓՈՐՐՈՒԳԱԼՆԱՆ

ՄԱՐՏԵԼԻ

Հայերէն Զարգաց Մ. Փոքրագիտեան
Le Gérant: François CARRIERE.
Marsaille. — Imprimeur de Midi